

LÁ THƯ MỤC VỤ

Tôi đã nhiều lần tự hỏi tại sao người Việt chúng ta có nhiều bài thơ và bài hát nói về tình mẹ và bài nào cũng gây xúc động sâu sa, nhưng họa hiếm mới có một bài nói về người cha hay tình cha, mà những bài này hình như không được phổ biến rộng vì nó không gây cảm xúc sâu đậm mấy trong lòng người. Ngược lại trong văn hóa Tây phương, những bài hát viết về người cha tuy không nhiều nhưng thường gây cảm xúc sâu trong lòng người. Tại sao có sự khác biệt này?

Theo tôi nghĩ có thể vì hình ảnh người cha trong văn hóa Việt Nam là hình ảnh của một người nghiêm khắc, ít biểu lộ cảm xúc, và hay sửa phạt. Trong nhiều gia đình, hình ảnh người cha còn gắn liền với bạo lực, nghiện ngập, cờ bạc, rượu chè... Có thể vì vậy mà khi nói đến người cha, thơ nhạc không gây xúc động vì hình ảnh người cha trong văn hóa, trong gia đình, và trong đời sống cá nhân của chúng ta không để lại nhiều kỷ niệm đẹp trong lòng. Dĩ nhiên vẫn có nhiều người cha nhân từ, độ lượng, thương yêu chăm sóc con cái, và ghi lại trong lòng con cái những kỷ niệm ngọt ngào. Nhưng thường đó là những trường hợp cá biệt.

Điều này cắt nghĩa tại sao người Việt chúng ta có lòng quý trọng đặc biệt đối với Đức Mẹ, nhưng giữ khoảng cách với Thiên Chúa vì kính sợ Ngài chứ khó yêu mến Ngài vì Ngài được Kinh Thánh và giáo huấn của Giáo Hội diễn tả qua hình tượng của một người Cha. Mà như tôi chia sẻ ở trên, hình ảnh người cha trong văn hóa chúng ta là người rất khó gần. Chúng ta muốn xin gì thì chạy đến mẹ chứ ít khi dám xin cha. Nên chúng ta phải “qua Mẹ để đến với Chúa”.

Bài Phúc Âm tuần này kể một câu chuyện được đánh giá là một truyện ngắn hay nhất thế giới. Câu chuyện này trước đây được gọi là truyện ‘Đứa Con Hoang Đàng’. Nhưng gọi như vậy là không đúng vì nhân vật chính của câu chuyện là người cha chứ không phải đứa con. Câu chuyện kể về tình yêu của người cha chứ không phải kể về tội lỗi của người con hư hỏng. Vì thế, chúng ta nên gọi câu chuyện này là truyện “Người Cha Nhân Hậu”.

Theo luật Do thái người cha không được phép tự ý muốn chia gia tài ra sao tùy thích. Theo luật chia gia tài thì phải chia cho người con trưởng hai phần ba gia sản và người con thứ chỉ được một phần ba thôi (Đệ Nhị Luật 21:17.) Và không có gì bất thường khi người cha phân chia gia tài cho các con trước khi chết nếu ông ta muốn về hưu non và không muốn quản lý điều hành sản nghiệp mình nữa. Nhưng trong câu chuyện Người Cha Nhân Hậu thì người con thứ thật vô tâm khi đòi người cha chia gia tài khi ông còn đang sống sờ sờ ra đó, khác gì hấn mong cho cha chết sớm. Vậy mà người cha ‘liền’ chia gia tài cho hấn ngay. Ông làm thế không phải vì giận con nhưng vì ông biết rằng hấn phải lớn lên bằng kinh nghiệm của chính mình qua bài học đắt giá mà hấn sẽ học nơi chợ đời.

Và đúng như thế, ‘trẻ người non dạ’, ‘ngựa non háu đá’, nên chẳng mấy chốc mà gia tài hấn mang theo bay vèo qua cửa sổ. “Còn bạc còn tiền còn đệ tử. Hết cơm hết gạo hết ông tôi” (Nguyễn Bình Khiêm). Hết tiền hết bạn, lại xui gặp nạn đói lớn xảy ra. Từ một công tử hào hoa hấn rút xuống làm gã chăn heo thuê. Chắc bị chủ bạc đãi không cho ăn nên thèm ăn cám heo ‘*cho đầy bụng mà cũng chẳng ai cho*’. Lúc nhục nhã ê chề ấy, hấn mới nhớ lại thờ yên vui sống trong nhung lụa bên cha già. Những người đầy tớ ở nhà hấn còn sung sướng hơn gấp bội hấn bây giờ. Hấn quyết định quay trở về nhà xin lỗi cha.

Chắc hẳn người cha ngày nào cũng đứng tựa cửa chờ con nên khi vừa thấy bóng thằng con bất hiếu là ông đã chạy ra ôm ‘*chàoàng lấy cổ nó và hôn nó hồi lâu*’.... Và đối xử với nó như chưa bao giờ nó bỏ nhà đi hoang.

Không biết câu chuyện này áp dụng được cho bao nhiêu người cha trong cộng đoàn chúng ta? Có lẽ rất ít. Dĩ nhiên người cha nào cũng thương con. Nhưng hầu như những người cha Việt không bao giờ đối xử với con hiền từ, nhân hậu và đầy lòng xót thương như người cha trong câu chuyện phúc âm này, vì văn hóa chúng ta không cho phép làm như vậy. Nếu đó là câu chuyện của một người mẹ thì nó sẽ giúp chúng ta cảm thấy gần gũi hơn với hình ảnh của một Thiên Chúa nhân hậu như những bà mẹ trong gia đình và văn hóa chúng ta. Và dĩ nhiên sẽ làm chúng ta cảm thấy xúc động hơn và dễ nhắm bắt điều mà câu chuyện muốn chuyển tải hơn.

Vì thế, mong rằng những người cha trong cộng đoàn chúng ta, trong đó có hai cha quản nhiệm của cộng đoàn, học được một bài học thực tiễn từ câu chuyện “Người Cha Nhân hậu”, để chúng ta trở thành hình ảnh của Thiên Chúa Cha nhân hậu trong gia đình và cộng đoàn mình. Để con cháu khi nhìn chúng ta nhận ra khuôn mặt tràn đầy yêu thương của Chúa. Để con cháu chúng ta cảm thấy gần gũi và yêu mến Thiên Chúa qua cách chúng ta đối xử với chúng bằng tâm lòng của người mẹ hơn là uy quyền của người cha.

Lm Nguyễn Mộng Huỳnh